РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ДРЖАВЕН АРХИВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Бр. 16-2730/3
10-12-20 18 год
СКОПЈЕ

ПРОГРАМА
ЗА РАБОТА НА ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР
ВО 2019 ГОДИНА

Декември 2018

Согласно *Законот за архивски материјал* (Сл. весник на РМ, бр. 95/2012 и 41/2014, 72/15 и 148/15), согласно член 15 од Законот за инспекциски надзор (Сл. Весник на РМ, бр. бр. 50/2010; 162/2010; 157/2011, 147/2013, 41/2014 и 33/2015), и врз основа на позитивното Мислење од Инспекцискиот совет, донесено на 70-тата седница одржана на 4.10.2019 година, под дел. бр. 15-872/3 од 4.10.2019 г., директорот на Државниот архив на Република Македонија донесува:

ПРОГРАМА
за работа на Одделението за инспекциски надзор во 2019 година

Општи одредби

Државниот архив на Република Македонија е надлежен да врши инспекциски надзор врз архивското работење на имателите на јавен архивски и документарен материјал и врз канцелариското и архивското работење на имателите на приватен архивски и документарен материјал. Државниот архив презема и трајно чува јавен архивски материјал кој е сопственост на Република Македонија и презема приватен архивски материјал преку откуп, донација, и на чување, за кој ќе оцени дека е од интерес за Република Македонија.

Вовед

Одделението за инспекциски надзор е организациона единица во состав на Државниот архив на Република Македонија и организациски припаѓа во Секторот за инспекциски надзор и заштита на архивски материјал кај имателите. Програмата за работа на Одделението за инспекциски надзор е дел од општата годишна програма на Државниот архив, а се издвојува како посебна програма согласно член 15 од Законот за инспекциски надзор (Сл. Весник на РМ, бр. 50/2010; 162/2010; 157/2011 и 147/2013). Одделението за инспекциски надзор во моментов има 13 извршители од кои: 1 раководител на Одделение, 4 советници, 1 виш соработник и 7 помлади соработници. Во 2019 година Одделението ќе остане со двајца советници, поради најавените заминувања во пензија на инспекторите Светлана Филиповска и Васил Басаров. Во 2019 година со вршење редовни инспекциски надзори ќе започне раководителот на Одделението, Сузана Стамболиска Мечевска, која ќе ги преземе надзорите за кои до сега беше надлежна инспектор Светлана Филиповска, и тоа: Претседател на Република Македонија, Собрание на РМ, Влада на РМ, министерства, комисии, агенции и други органи и институции од државен интерес. Во 2019 година со инспекциски надзор се планира да бидат покриени сите подрачни одделенија со инспектори и да се врши надзор за архивско работење на целата територија на државата.

Институционални надлежности

Согласно Законот за архивски материјал (Сл. весник на РМ, бр. 95/2012 и 41/2014, 72/15 и 148/15), Уредбата за канцелариско и архивско работење (Сл. Весник на Република Македонија бр 1/14) и Упатството за начинот и техниката на

постапување со архивскиот и документарниот материјал во канцелариското и архивското работење (Сл. Весник на Република Македонија бр 99/14), Одделението за инспекциски надзор врши надзор врз архивското работење на имателите на јавен архивски и документарен материјал и врз канцелариското и архивското работење на имателите на приватен архивски и документарен материјал.

Мисија

Согласно програмските определби на Државниот архив и законските надлежности, Одделението за инспекциски надзор има за цел во наредниот период да врши инспекциски надзор пред се кај субјекти кои создаваат јавен архивски и документарен материјал, и тоа:

- Државен архив – инспектори во централниот дел, вршат приоритетен инспекциски надзор врз архивското работење кај државните органи и тоа: Претседател на РМ, Собрание на РМ, Влада на РМ, министерства, државни комисии, државни агенции, совети, судови, јавни установи и служби, јавни претпријатија, АД во државна сопственост, правни и физички лица на кои со закон им се доверени јавни овластувања. Освен надзорот кај имателите на јавен архивски материјал, инспекторите од централното одделение ќе вршат надзор врз канцелариското и архивското работење кај приватни правни лица за кои ќе оценат дека се од интерес за РМ.

- Државен архив – инспектори за територијата на подрачните одделенија Скопје, Тетово, Охрид, Битола, Прилеп, Велес, Куманово, Штип и Струмица, вршат приоритетен надзор врз архивското работење на подрачните служби на министерствата и на другите државни органи, на основните судови, на единиците на локална самоуправа и на јавните претпријатија во нивна надлежност, како и врз канцелариското и архивското работење кај приватни правни лица на територијата на подрачните одделенија.

Визија

Одделението за инспекциски надзор има за цел во наредниот период да го подигне нивото на одговорност и почитувањето на законските норми во однос на чувањето и заштитата на архивскиот и документарниот материјал кај имателите.

Вредности на инспекциската служба

При вршењето на инспекцискиот надзор, Одделението за инспекциски надзор посебно води сметка за почитување на начелата за непристрасност, објективност, почитување на фундаменталните човекови права, како и ефикасност и економичност во работењето на инспекторите кои вршат надзор и контрола врз работењето на имателите на архивски материјал, со посебен акцент на

одговорностите на имателите кои создаваат јавен архивски материјал кој согласно Законот за архивски материјал е во сопственост на Република Македонија.

Појдовни основи за подготовка на Предлог-програмата

Годишната програма на Одделението за инспекциски надзор е подготвена согласно Законот за архивски материјал (Сл. Весник на Република Македонија бр 95/12, 41/14, 72/15 и 148/15), Уредбата за канцелариско и архивско работење (Сл. Весник на Република Македонија бр 1/14) и Упатството за начинот и техниката на постапување со архивскиот и документарниот материјал во канцелариското и архивското работење (Сл. Весник на Република Македонија бр 99/14), како и согласно член 15 од Законот за инспекциски надзор (Сл. Весник на РМ, бр. 50/2010; 162/2010; 157/2011 и 147/2013...). Во изработката на Годишната програма беа земени предвид и реализираните надзори во претходниот период, предлог мерките кај субјектите на надзор и најчесто детектираните ризични точки и слабости кај имателите на архивски материјал. Врз основа на тие податоци и анализи се предлагаат дејностите кои ќе бидат покриени со надзори во 2019 година.

Цели кои треба да се остварат со инспекцискиот надзор

Одделението за инспекциски надзор има за цел преку инспекцискиот надзор да го подигне нивото на одговорност и почитувањето на законските норми во однос на чувањето и заштитата на архивскиот и документарниот материјал кај имателите и да создаде предуслови за преземање на архивскиот материјал од имателите во Државниот архив на трајно чување, како и да обезбеди достапност на архивскиот материјал во јавноста (со почитување на роковите за достапност) за историски истражувања и за остварување на одредени граѓански права (остварување на пензиски права, имотно-правни односи и сл.).

Анализа на очекувана состојба во областа на инспекцискиот надзор

Инспекцискиот надзор врз архивското работење кај имателите на јавен архивски материјал и врз канцелариското и архивското работење кај имателите на приватен архивски материјал е значаен заради избегнување на ризиците од неприменување на законските прописи кои го регулираат архивското работење и тоа чување на архивскиот и документарниот материјал во услови определени со законските и подзаконските акти и негово предавање во Државниот архив во изворна форма. Во текот на 2019 година, инспекторот од централното одделение при ДАРМ ќе изврши контролни надзори во највисоките државни органи, и тоа: Претседател на РМ, Собрание на РМ, Влада на РМ и сите министерства. Кај овие субјекти на надзор реализирани се редовни надзори во претходниот период и кај сите се донесени решенија со предлог мерки. Поради обемот на обврските кои им беа дадени со предлог мерки и подолгите рокови за извршување на истите (од 6 до 12 месеци), како и следењето на субјектите со стручна помош и едукација при извршувањето на предлог мерките, очекуваме сите субјекти на надзор да постапат во целост по предлог мерките. Во 2019 година ќе бидат реализирани контролни надзори и во здравствената дејност, и тоа: сите клиники во рамките на

клиничкиот центар "Мајка Тереза", како и институтите при медицинскиот факултет. Во втората половина на 2019 година ќе се извршат надзори во највисоките правосудни органи.

Во подрачните одделенија каде што се врши редовен инспекциски надзор (Велес, Струмица, Штип) ќе бидат извршени контролни надзори кај субјектите кај кои не е завршена постапката, и ќе се отпочнат надзори во здравствената, во образовната дејност и во правосудните органи што ги покриваат подрачните служби на ДАРМ. Во подрачните одделенија на ДАРМ каде што подолго време не се врши редовен инспекциски надзор (Куманово, Тетово, Охрид) ќе бидат покриени локална самоуправа, здравствената дејност, и правосудните органи. Новите инспектори ќе добијат стручна поддршка од централното одделение на ДАРМ во реализирањето на надзорите во првиот квартал во 2019 година. Подрачните одделенија кои пократок период немаат инспектор (Скопје, Битола, Прилеп) ќе продолжат да работат на областите кои најдолг период не биле предмет на надзор за архивско работење, и тоа: правосудство, здравство и локална самоуправа. Во подрачните одделенија се очекува поголем обем на донесени решенија со предлог мерки, поради фактот што подолго време не бил извршуван инспекциски надзор кај субјектите што се во нивна надлежност.

Дефинирање на ризични области

Државниот архив на Република Македонија преку Одделението за инспекциски надзор врши приоритетен инспекциски надзор кај имателите на јавен архивски материјал (државни органи, јавни институции) кој согласно Законот за архивски материјал е дефиниран како сопственост на Република Македонија. Најчести пропусти во работењето кај имателите на архивски материјал се регистрирани во однос на непочитувањето на обврската за одбирање на архивскиот од документарниот материјал, како и евидентирањето на материјалот од трајна историска вредност, кој по 20 години од неговото создавање се предава на трајно чување во Државниот архив. Затоа во текот на инспекциските надзори посебен акцент се става на овој сегмент од работењето на имателите на архивски материјал.

Идентификување и утврдување на ризикот

Според досегашните искуства од работата на Одделението за инспекциски надзор и условите во кои се извршува инспекцискиот надзор, најчести пропусти во работењето кај имателите на архивски материјал се регистрирани во однос на непочитувањето на обврската за одбирање на архивскиот од документарниот материјал и негово евидентирање, како и обврската за чување на архивскиот материјал во соодветна просторија за архивско депо обезбедена од неовластен пристап и опремена со технички средства за безбедно чување на документите.

Сложеност на инспекцискиот надзор

Државниот архив на Република Македонија определи 6 коефициенти на сложеност според следните категории: број на субјекти кои се предмет на надзорот, време потребно за вршење на надзорот и износ на глобата.

Коефициентите на сложеност на инспекцискиот надзор ги имаат следните вредности:

- Q1 - со вредност 5.
- Q2 - со вредност 6.
- Q3 - со вредност 7.
- Q4 - со вредност 8.
- Q5 - со вредност 9.
- Q6 – со вредност 10.

Пресметката на вредноста на коефициентите на сложеност се прави според следната табела:

Број на субјекти врз кои се врши инспекциски от надзор (од 18 до 20)	Број на субјекти врз кои се врши инспекциски от надзор (од 21 до 25)	Време потребно за извршување на надзорот (2-3)часа	Време потребно за извршување на надзорот (4-8)часа	Висина на предвидената глоба (од 500 до 1.000 евра)	Висина на предвидената глоба (од 1.000 до 2.000 евра)
Q1 = 5	Q2 = 6	Q3 = 7	Q4 = 8	Q5 = 9	Q6 = 10

Критериуми за идентификување субјекти на инспекциски надзор

Согласно Законот за архивски материјал, Државниот архив има надлежност да врши инспекциски надзор врз архивското работење на имателите на јавен архивски и документарен материјал и врз канцелариското и архивското работење на имателите на приватен архивски и документарен материјал. Бидејќи основна цел на Државниот архив е да го презема и трајно да го чува јавниот архивски материјал кој е сопственост на Република Македонија, како и да презема приватен архивски материјал за кој ќе оцени дека е од интерес за Република Македонија, инспекцискиот надзор на Државниот архив се врши приоритетно кај државните органи и кај јавните интитуции, и тоа:

- Државен архив – инспектори во централниот дел, вршат инспекциски надзор врз архивското работење кај државните органи и тоа: Претседател на РМ, Собрание на РМ, Влада на РМ, министерства, државни комисии, државни агенции, совети, судови, јавни установи и служби, јавни претпријатија, АД во државна сопственост, правни и физички лица на кои со закон им се доверени јавни овластувања и врши

надзор врз канцелариското и архивското работење кај приватни правни лица од интерес за РМ. Во 2019 година, инспекторот од централното одделение при ДАРМ ќе изврши контролни надзори во највисоките државни органи, и тоа: Претседател на РМ, Собрание на РМ, Влада на РМ министерствата. клиниките во клиничкиот центар "Мајка Тереза", како и институтите при медицинскиот факултет. Во втората половина на 2019 година ќе се извршат надзори во највисоките правосудни органи.

- Државен архив – инспектори за територијата на подрачните одделенија Скопје, Тетово, Охрид, Битола, Прилеп, Велес, Куманово, Штип и Струмица, вршат надзор врз архивското работење на подрачните служби на министерствата и на другите државни органи, на основните судови, на единиците на локална самоуправа и на јавните претпријатија во нивна надлежност, како и врз канцелариското и архивското работење кај приватни правни лица на територијата на подрачните одделенија. Во подрачните одделенија Велес, Струмица и Штип ќе бидат извршени контролни надзори кај субјектите кај кои не е завршена постапката и ќе се отпочнат надзори во здравствената, во образовната дејност и во правосудните органи што ги покриваат подрачните служби на ДАРМ. Во подрачните одделенија Куманово, Тетово и Охрид ќе бидат покриени локална самоуправа, здравствената дејност, и правосудните органи. Подрачните одделенија Скопје, Битола и Прилеп ќе вршат надзор во правосудство, здравство и локална самоуправа.

План на минимални квантитативни цели

Основна цел на инспекцискиот надзор на инспекторите од Одделението за инспекциски надзор кај имателите на јавен архивски материјал е да контролира дали имателите на архивски и документарен материјал ги почитуваат законските обврски согласно Законот за архивски материјал, и тоа:

- Дали се донесени планови на архивски знаци, и листи на архивски и на документарен материјал за кои е добиена согласност од Државниот архив (согласно чл. 21, од Законот за архивски материјал);
- Дали се врши тековно одбирање на архивскиот од документарниот материјал, што се евидентира со опис и попис и се доставува во Државниот архив (согласно чл. 19 од Законот за архивски материјал);
- Дали се чуваат архивскиот и документарниот материјал во изворна форма и дали се обезбедува нивна заштита од оштетување, исчезнување или уништување (согласно чл. 19 од Законот за архивски материјал);
- Дали се врши предавање на архивскиот материјал во Државниот архив во законскиот рок (согласно чл. 19 од Законот за архивски материјал); и
- Дали се почитуваат другите обврски на имателите на архивски материјал, предвидени со одредбите од чл. 19 до чл. 29 од Законот за архивски материјал.

Кај имателите на приватен архивски и документарен материјал, инспекцискиот надзор се врши согласно член 32 од Законот за архивски материјал, според кој имателите на приватен архивски и документарен материјал се должни да водат основна или сопствена евиденција за архивскиот и документарниот материјал, да донесат план на архивски знаци со листа на архивски и документарен материјал, да вршат тековно одбирање на архивскиот од документарниот материјал и да го чуваат трајно архивскиот материјал согласно со овој закон, а имателите на приватен архивски материјал кои имаат до 49 вработени се должни да донесат план на архивски знаци со листа на архивски и документарен материјал, доколку имаат архивски материјал и да го чуваат трајно архивскиот материјал.

Со Законот за архивски материјал предвидени се следните прекршочни одредби:

- Глоба од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното или службеното лице кај имателот на јавен архивски и документарен материјал, доколку не ги почитува обрските предвидени со овој закон (член 64);
- Глоба во износ од 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правното лице кое има над 49 вработени, ако е имател на приватен архивски и документарен материјал, доколку не ги почитува обрските предвидени со овој закон (член 65);
- Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на правното лице кое има до 49 вработени, ако е имател на приватен архивски и документарен материјал, доколку не ги почитува обрските предвидени со овој закон (член 65);
- Глоба во износ од 30% од одмерената глоба на правното лице имател на приватен архивски и документарен материјал ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице доколку не ги почитува обрските предвидени со овој закон (член 65);

Точки изложени на ризик

Според досегашните искуства од работата на Одделението за инспекциски надзор и условите во кои се извршува инспекцискиот надзор, најчести пропусти во работењето кај имателите на архивски материјал се регистрирани во однос на непочитувањето на обврската за одбирање на архивскиот од документарниот материјал.

Нови мерки за поддршка на реализацијата на програмата

Државниот архив предвидува зајакнување на инспекциската служба преку обезбедување на техничка поддршка (компјутери, интернет конекција во подрачните одделенија и сл.) на кои е тешко да се одговори заради ограничените

средства во буџетот на Државниот архив. Исто така предвидено е во сите подрачни одделенија да бидат назначени инспектори, и во надзорите да бидат вклучени и инспекторите со звање помлад соработник, со што ќе се овозможи покриеност на целата територија на Република Македонија во инспекцискиот надзор на имателите на архивски материјал.

Начин на следење и оценување на реализацијата на програмата

Одделението за инспекциски надзор ќе ја следи реализацијата на програмата преку следните критериуми: број на извршени надзори согласно Годишната програма и кварталните планови за работа на секој инспектор посебно, број на донесени записници од извршените надзори, број на донесени решенија со предлог мерки и број на заклучоци за прекинување на постапка, како и број на контролни надзори извршени врз основа на донесените решенија.

Спроведување на Програмата за 2019 година на Одделението за инспекциски надзор

Со Програмата за работа на Одделението за инспекциски надзор за 2019, Државниот архив на Република Македонија предвидува од 50 до 80 инспекциски надзори по инспектор во зависност од коефициентите на сложеност. Надзор ќе вршат следните инспектори:

- **Сузана Стамболиска Мечевска**, раководител на Одделение за инспекциски надзор, виш инспектор во централното одделение на Државниот архив, ќе врши надзор врз архивското работење во Кабинетот на Претседателот на РМ, Собранието на Република Македонија, Владата на Република Македонија, министерствата, здравствената и правосудната дејност. Актуелниот инспектор надлежен за државните органи, Светлана Филиповска заминува во пензија на почетокот на 2019 година и нејзините субјекти на надзор ќе бидат во надлежност на Сузана Стамболиска Мечевска.
- **Марија Дурлова**, помлад инспектор во Државниот архив за подрачјето на Одделение Битола, ќе врши надзор врз архивското работење во правосудство, здравство и локална самоуправа
- **Наумче Ризовски**, инспектор во Државниот архив за подрачје на Одделение Велес, ќе врши надзор врз архивското работење во контролни надзори кај субјектите кај кои не е завршена постапката и ќе се отпочнат надзори во здравствената, во образовната дејност и во правосудните органи.
- **Леонид Богоев**, инспектор во Државниот архив за подрачје на Одделение Струмица, ќе врши надзор врз архивското работење во здравствената, во образовната дејност и во правосудните органи.

- **Наим Адеми**, помлад инспектор во Државниот архив за подрачјето на Одделение Тетово, ќе врши надзор врз архивското работење во правосудство, здравство и локална самоуправа
- **Билјана Јоноска**, помлад инспектор во Државниот архив за подрачјето на Одделение Охрид, ќе врши надзор врз архивското работење во правосудство, здравство и локална самоуправа
- Сеуште не е назначен нов инспектор во Државниот архив за подрачје на Одделение **Штип**. Актуелниот инспектор Васил Басаров престанува со вршење надзор во втората половина на ноември 2018 год. Во 2019 година ќе биде назначен помлад инспектор и тој треба да отпочне со вршење надзор од јануари 2019 година. Исто така ќе бидат назначени лиценцирани инспектори за подрачните одделенија во **Скопје**, **Прилеп** и **Куманово** со цел да биде покриена целата територија на Македонија од почетокот на 2019 година. Надзорите ќе се однесуваат на здравствената, образовната и правосудната дејност.

Надлежност за постапување и спроведување на оваа Програма

Одделението за инспекциски надзор при Државниот архив на Република Македонија има надлежност за постапување и спроведување на оваа Програма, за предлагање измени или дополнувања, за нејзино следење, за анализирање и периодично оценување како и за информирање на раководството на Државниот архив за статусот на реализација на програмата, и за начинот на запознавање на вработените со програмата.

Доколку извршителите за надзор и контрола кај имателите не постапуваат согласно оваа Предлог-програма ќе подлежат на дисциплински мерки предвидени со релевантните законски прописи.

Скопје 10.12.2018
Бр. 16-2730/3

Изработила: Сузана Стамболиска
Одобрил: Кирил Јордановски

ДИРЕКТОР

Кирил Петров